

ცნობის ფურცელი

სურათებიანი დამატება

მეუფეებზე სტუმარი

(მაცლონელ კარაგეზის სიმღერებიდან)

ტყვილად ნუ სჩრტყავთ ამ ჩემს ქალღელსს,
ნუ მიპყრობ-მოპყრობთ და ნუ ამირცევთ,
ხომ იცით, მეც კი არ ვხუტავ თვალსს
და, უკაცრავად, ვერას იგემებთ!

თქვენი საკბილო რვეულ-წიგნები
აქ აღარ არის, ვფიცავ სინდისსა,
რაც შეტი იყო, ვუწვევებ გზებში,
შემეყურებ თქვენი მოლოდინისა!

მეწვია ღამე უმსავისო დასი,
მეც კი ვუყურებ და მეცინება,
რადგან მაგიდა დამჩრა ხალასი,
და ცარიელი ის გაბრუნდება!

რა დაგრჩენით, თავს თუ გამიჩხრკეთ,
ასე თუ ისე, ფრთხილად, ხრიკებით,
იქ კი ბევრს შხამსა თქვენ აღმოჩანეთ,
და, რაც მწვადიან, კიდევ მიხვდებით!

ჰო, მართალია დედის ძუძუსთან
მე შემეწყოვა ზიზღი და მტრობა,
ბრძოლა ხალხისთვის, ბრძოლა მტარვილთან,
ანუ სიკვდილი, ან გამარჯვება!

რა დამიპყრობთ, ხელში მე რამე
თქვენი სულელი ანგარიშში,
ბევრჯერელ ვიგემე თქვენი სიამე
და გამოვიწერთ მე ამ ქირშია!

ასე ფიქრობდა, რამ დახვედროდა
ბოლგარიელი ოსმალოს ენადარმს,
მაგრამ მომძენი მას მოაგანდა
და ჩაუფიქრდა მათ მწარე ამბავს!

გონიერ მებრძოლს იხსნის სიხუმე
და როცა გმირი განგებ მშვიდდება,
მის გულში ცეცხლი ენთება თურმე
და უფრო მძლავრად აპრიოდება!

ა. კვადაშვილი.

ბაიანი სუპრემის სიმღერა

(შეზღაბი)

ყ

(რამდენისაშე წუთის შემდეგ სენან ძალხვად განათება. დგანან მახვლები სხვა და სხვა ხარისხის, ვიდრე მდებრებით და ხმა მალდა ახვედრებენ)

მახვლებია. კხე, კხე, კხე (ახვედრებენ).

გრუტ. (თვალსს აჭურტს) ვინ არის?

*) იხ. „დამატება“ № 888

მახვლებია. თქვენი აღმატებულებავ, თქვენი აღმატებულებავ!

გრუტ რა? ვერ მოვიმერ!

1 მახვლე. რას იზამთ, უნდა მოითმინოთ, თქვენი აღმატებულებავ.

2 მახვლე. ისეთი დროა, რომ ყველაფერი უნდა მოითმინოთ. თქვენი აღმატებულებავ!

გრუტ. (ადგება) ოო, თქვენა ხართ, ბატონებო?

3 მახვლე. თქვენი აღმატებულებავ... ჩვენს დუბუქის დროში...

გრუტ. რაო? დუბუქის დროში?

1 მახვლე. დიაღ, თქვენი აღმატებულებავ, ჩვენს დუბუქის დროში...

2 მახვლე. ჩვენს დუბუქის დროში, როდესაც მთელი ქვეყანა შეტყობილია...

გრუტ. როგორ თუ შეტყობილია? ვინ შეტყობა? ვინ ბედავს მოთხრას შეტყობილია? (იშთყვან იწვევს, ისინი უკან იწვევენ).

3 მახვლე. (მისაც გრუტოუზდოუფისაკენ). შეტყობილია ერთის საზოგადო მისწრაფებით, მოხსნას ბორკილები...

გრუტ. ბორკილები?

4 მახვლე. მოხსნას ბორკილები, რომლებიც საუკუნოების განმავლობაში უბოკედნენ ხელ-ფეხს...

მახვლებია. (კრთად) ხელს და ფეხს... ბორკილები... ბორკილები... (მოიწვევენ მისკენ).

გრუტ. (უკან ახვევს) მოითმინეთ, მოითმინეთ, ბატონებო. რა გსურთ? კონსტიტუცია.

მახვლებია. (კრთად) ღმერთმა დავეფიაროს!

გრუტ. რესპუბლიკა?

მახვლებია. ღმერთმა გვეშოროს!

გრუტ. რევოლუცია?

მახვლებია. ფუ, ეშმაკო! რასა ბრძანებთ, თქვენი აღმატებულებავ!

გრუტ. მაშ რა გსურთ, მოთხარით?

მახვლებია. ავტონომია, ჩვენ ვიზოულობთ ავტონომიას.

გრუტ. რა არის ეს ავტონომია?

მახვლებია. პირველი—ყველას ჰქონდეს უფლება თავის გემოვნებაზედ, ფრჩხილზედ გასინჯვით აირჩიოს კალამი.

გრუტ. მჰ, შესაძლოა... ეს შეიძლება...

მახვლებია. შეორა—სწორის იმ მელნით, რომელიც მოსწონს, შავით, ლურჯით, წითლით.

გრუტ. შავით და ლურჯით შეიძლება, წითლით კი... არა.

3 მახვლე. ცენზორები მუდამ წითლით სწვრენ.

გრუტ. მათ თავიანთი თანამდებობა აძლევს ამ უფლებას. მაიო თანამდებობა წითელია.

მახვლებია. ჩვენ გვიანდა წითლით, წითლით, წითლით.

გრუტ. ბატონებო, მოთმინეთ... მე თითონ არსებობდა... მე მხოლოდ მეჩვენებოდი... მაგრამ ნამდვილად კი... სწვრით წითელი მელნით, მხოლოდ თქვენი მელანი უნდა მოიტანოთ, ხაზნას არ უშუღლია წითელი მელანი მოვკეთ. ხაზნას არაფერი წითლის მიცემა არ უშუღლიან.

1 მახვლე. ვესამე—ნადვორნი სოვეტნიკის ჩინიდან დაწყებულ უწოდებდნენ თქვენს აღმატებულებას.

გრუტ. ნადვორნი სოვეტნიკიდან? ეს შეუძლებელია. ეს იმპერიის ძირითად კანონების დარღვევაა. ეს უაზრო ოცნებაა.

გამომეცე. — სურ. კროტკეანისა

მოსულანს. ეს მართალია, მართალი. შეუძლებელია. მიგაქვს უკან.

3 მოახედე. მეოთხე — რიცხვი ოცი თვეში ორჯელ მოლოდინს, ე. ო. ოკლათხჯერ წელიწადში.
კრუტ. ვე ბრწყინვალე აზრი იქნებოდა, ბატონებო, რომ რიცხვი ოცი იმპერიის ძირითადი კანონი არ იყოს.

4 მოახედე. თქვენო აღმატებულებე, მართალია, ძირითად კანონის დარღვევა არ შეიძლება, მაგრამ არსად არ არის ნათქვამი, რომ მისი გარაკრეცებაც არ შეიძლებაოღდეს.
მოახედე. ევაზა, ევაზა, ბრწყინვალე აზრია.

კრუტ. დიანა, მეც მომწონს ეგ აზრი. გარაკრეცება... მშვენიერი აზრია... ამერიდან რიცხვი ოცი თვეში ორჯელ... ორჯელ.

მოახედე. ევაზა, გაუმარჯოს ავტონომიის! კრუტ. ევაზა, ბატონებო, თქვენ კმაყოფილნი ხართ? მოახედე. გმადლობთ, გაუმარჯოს ავტონომიის! გაუმარჯოს მათს აღმატებულებას!

კრუტ. დიდათ მოხარული ვარ, ბატონებო, დიდათ მოხარული. მე მუდამ... მე მხოლოდ გეტყვებოდი... ნამდვილია კი... (ევაზას ხელს აწამებს) ნამდვილია კი...
1 მოახედე. ჩვეც მხოლოდ გეტყვებოდი... ნამდვილია კი...

მოახედე (უკან იხევეს ერთად). ჩვენ მხოლოდ გეტყვებოდი... ნამდვილია კი... მხოლოდ გეტყვებოდი... ნამდვილია კი... ნამდვილია კი... ნამდვილია კი... (დაწმენდა). საინჟელ კეთილდღეობა რამდენსაც წამს).

VI

(კრუტოუზღოვი შუა სენზად სდგას. ღაქაა კარგთან სდგას, ხელები უკან უწყობა და დამოუკავებლად შეხედულება აქვს).
კრუტ. აიმა, დაუძებ აქ ჩემს ცოლს!
ღაქ. არ შეიძლება!

კრუტ. რატომ?
ღაქ. ისინი გაიფიცნენ.
კრუტ. დაუძებ ქალს, სიძეს.
ღაქ. გაფიცულინი არიან.
კრუტ. შეილსა!
ღაქ. ის ეხლა ლიციეში აღარ ვახლავთ. სტუდენტია.
კრუტ. აიმა, მემსახურე.
ღაქ. შეუძლებელია.
კრუტ. რატომ?
ღაქ. გაფიცული ვახლავარ.
კრუტ. აი, აი, შენ ხომ სწორე შეხედულებე გქონდა.
ღაქ. ეხლა მრულე მაქვს. ასე სჯობიან ხან და ხან.
კრუტ. შენ რაღა გინდა?
ღაქ. მე მინდა თავისუფლება.
კრუტ. რა არის თავისუფლება?
ღაქ. მინდა ვიმსახურებ, მინდა ვიცვირნებ...
კრუტ. სულელია, რათ გინდა თავისუფლება, თუ კვლევა ლაქიად დარჩები ჩემთან?
ღაქ. თავისუფლების დროს ლაქიბაეც სასიამოვნოა.
კრუტ. კარგი. გაძლე თავისუფლებას, ამა, წაილე რამდენიც გინდა.
ღაქ. (სწრაფად მიდის მასთან). დიდმადლობას მოგახსენებთ, თქვენო აღმატებულებე! (ხელზე დაჭკობის)
კრუტ. შეისმინე, მე მხოლოდ ისე გეტყვებოდი, ნამდვილია კი... ძირს ვარსკვლავი... ძირს ორდენები... გამხადე ბიურაკრატის მუნდირი და ჩამაცვი სერთუე მოქალაქისა.
ღაქ. (ხელს ვაგმუნდას). მესმის თქვენო აღმატებულებე.
კრუტ. მოქალაქე.
ღაქ. მესმის, მოქალაქე, თქვენო აღმატებულებეა მომძალით ჩაიკეთი (აწედას შუა სერთუეს. კრუტოუზღოვი იგვამს).
კრუტ. ვევეარ თუ არა მოქალაქეს?
ღაქ. ძალიან გეცხობათ, თქვენო აღმატებულებე. მხოლოდ თვალის ისე გეტყვებოდა მაგონებენ.
კრუტ. ეგ აზრები... ვაგონებდნენ... ყოველივე შემთხვევისათვის...
ღაქ. იქნება ისე დაგვირდეთ, თქვენო აღმატებულებე.
კრუტ. და იქნება ძალიანაც... ქული.
ღაქ. (აღევეს ფარმის ქუღს)
კრუტ. სულელია... ცილირდი.
ღაქ. (აღევეს გილანდის კრუტოუზღოვი დაიხურავს).
კრუტ. ეხლა ვევეარ?
ღაქ. სრულიად. (შემაღის შეიადი).

VII

გაფა. ჩქარა, ჩქარა დრო არ ითმენს, ძირს უპირატესობანი, (ასდის ადვიანს ფარმის მუნდარს: ღაქაა აწედას სტუდენტის სერთუეს). ვირო, თეთრსარწლიანი! განა ესეთი შეიძლება?
ღაქ. მისგან ადვილი ვახლავთ. თეთრის მოსვრა ადვილია, მოსვრილიან ვათეთრებ კი მწელი. ერთი, ორი, სამი. (ხელს უწყობს სწრაფად რამდენი სერთუეს). მზად ვახლავთ.
გაფა. (იგვამს სერთუეს). ქული!
ღაქ. (აწედას სმუქოსანს ქუღს).
გაფა. რა არის ეს ძირს პრივილეგიები!
ღაქ. ოჰ, უკაცრავად. (აღევეს სტუდენტის ქუღს).
გაფა. დამიწეუე კულულები!
ღაქ. (უწაწეს იმას) მზად ვახლავთ.
გაფა. ვევეარ?
ღაქ. როგორც ორი ცვარა წულისა.
გაფა. ძირს პრივილეგიები!
კრუტ. მეც მაგ აზრისა ვარ.
გაფა. თქვენცა მა, მა, მა, მა... არა მეკრეო.
კრუტ. შემომხედე და დაიჯერებ,
გაფა. უუგუეს მამას, შუბღებ გუწედას ხელს). მამა!...
კრუტ. შეილა! (ხეგვიან ერთმანეთს).
გაფა. მე მივიღებო იქ, იქ... (უწევენს შორს და მიდის)
ღაქ. (შეილს ვაწათად აგვა; ქუღსაქანი შეცხობთ აქვს აწედა). მე მივიღებო იქ... იქ... (უწევენს ხედათ და მიდის). გამიანდა ქედა და სიძე.

ქალი და სამე. ჩვენ მივიღებთ იქ... იქ... (გადან).

კრუტ. მეც მივიღებ იქ... იქ... (გადან).

დაქა. ყველანი წაიღებენ იქ, იქ, მხოლოდ მე დავრჩი აქ, აქ. (სამეყვლე).

VIII

(რამდენსაც წაშის სიხარელს შეუდგე, სევას ძლიერ განაალებს. შუაში სევას ცეცხლი სტოლი, რომ ღვთაებზე გადფარებულა წითელი შუი. სტოლზედ ზორტყულებს გროფას. სტოლს ირგვლივ უსვენან მოქალაქენი სამეფროფანს შარფებით შარჩუელ.)
1 მოქალ. ყველანი აქ ვართ, გვაკლია მხოლოდ მოქალაქე კრუტოლდოვი. (შუაწადს კრუტოლდოვი. ტაშს უჭრავენ).
2 მოქალ. მოქალაქე, კრუტოლდოვი მოგვსალმებით თქვენ, როგორც ყოველად ძლიერს და ღრმად მორწმუნე თანისუფლებს ზომრებს.

კრუტ. მადლობას გიძღვნი. მართალინი ბრძანდებით. მე ყოველდ ძლიერი ღრმად დარწმუნებული... და მე, მე მხოლოდ გეჩვენებოდი... ნამდილია-ქი...

მოქალ. ჩვენც მხოლოდ გეჩვენებოდი... ნამდილია-ქი.

კრუტ. ჩვენ გამოვიცვალეთ.

1 მოქალ. მართალი, მართალი, გამოვიცვალეთ.

2 მოქალ. გამოვიცვალეთ.

1 მოქალ. გამოვიცვალეთ.

კრუტ. მოქალაქენო, ნუ თამაშობთ სიტყვებით. მე ამ კითხვას კერძო სუკური გამოვიცვალენით, თუ გამოვიცვალეთ? ვინც გამოვიცვალენ აღვწენ, ვინც გამოვიცვალა ის იჯდება. (ყველანი სხედან). მიუ ყველას გამოუცვლია. მაგრამ ეს სულ ერთია. მოქალაქენო, აქ, ამ ადგილას, ვარსკვლავი იყო, აქ ბრწყინებდა ვილიმერი. (გულშემაჯგობრ). დიხ, იყო ვარსკვლავი... იყო ვილიმერი... იყო რიცხვი ოცი...

მოქალაქენი. (გულშემაჯგობრ). ჩემთვისაც იყო ოცი, ჩემთვისაც... ჩემთვისაც.

კრუტ. მე ვიყავ ტაინი სოვეტნიკი...

მოქალაქენი, მეც ვიყავი... მე სტატსიკი... მე კამერკერი.

კრუტ. (მზაჟდ). მაგრამ სამშობლომ მოითხოვა მსხვერპლი და მე... ხედავთ? თქვენ ხომ ხედავთ?

მოქალაქენი. ხედავთ, ხედავთ, ძალიან კარგად ხედავთ. მიუ შეუდგეთ ზორტყულების განაწილებას. მოქალაქე კრუტოლდოვი, დაიჩუქეთ!

კრუტ. ნდობისთვის გმადლობთ მოქალაქენო! (ფრთხილად შემოდის და კარგაან ჩერდება ზოლიფელის ტანისმოსოსი კაბაზე და აკიბა). ვინა ხარ შენ?

აკიბა. მოხელე.

კრუტ. რისთვის მოსულხარ?

აკიბა. გამოცხადებითის წესის ძალით. განაგრძეთ.

კრუტ. რა?

აკიბა. (სასტკაჟდ). განაგრძეთ.

კრუტ. ნდობისთვის გმადლობთ, მოქალაქენო. მაგრამ სანამ შევდგებოდეთ ზორტყულების განაწილებას, მოგიწევთ თქვენ, მოქალაქენო, განისწავლოთ იმ აზრით, რომ თვითუფს ზორტყულები რუსეთის ერთი შეთვლი მაინც იმყოფება.

3 მოქალ. ერთი შეთვლი. ოჰ, მო, მოლო!

კრუტ. მაშასადამე, თვითუფს თქვენგანს ენდობა ერთი შეთვლი ნაწილი სამშობლოს კუთვნილებსა. განისწავლეთ? მოქალაქენი. დიხ, დიხ, სრულიად. განაწილებით, დრო არ ითმენს. სამშობლო ლოდინშია.

კრუტ. ეს ძლიერ ავიღია. (თვალებს ხუჭავს და არაგებს ზორტყულებს) ეს თქვენ მოქალაქე. ეს თქვენ (მოქალაქენი იტყვიან ზორტყულებს. შერგად ბუფუყვენ ხელში, შედარულად დადას).

1 მოქალ. აჰა, ახლა კი ენახათ!

2 მოქალ. ეხლა მოვილაპარაკებთ!

3 მოქალ. ეხლა ვაჩვენებთ სერს!

4 მოქალ. ეხლა გამოჩნდება!

5 მოქალ. მოქალაქე კრუტოლდოვის კი არაფერი დარჩა.

კრუტ. მე არ მინდა.

მოქალაქენი. როგორ თუ არ გინდათ? (ასმის შორიდან ხალხის ძახილი და ხმაურება)

კრუტ. არ მინდა ჰა, ჰა, ჰა, ჰა.

მოქალაქენი. რის იცინით რაზედ იცინით?

კრუტ (იგინის). ჰა, ჰა, ჰა. ვიცინი თქვენზედ. გესმით? გესმით აი ის მოდის, თვითონ ის (იგინის) დიიტაცეს... დი-თერენ... მაგრამ აი ის, თვითონ ის მოვა და წავიარებთ არა მარტო ზორტყულებს, არამედ... (ხმაურება ძლიერდება). გესმით? გესმით?

მოქალაქენი (დაჭერან ზორტყულებს). არა, არა არ გვიინდა, უარს ვამბობთ. (გრძანან).

კრუტ. ჰა, ჰა, ჰა... (იგინის. აკიბს). ვინდა, იღეთ, აკრიფი, ყველა.

აკიბა. მინდა. დროებით ჩვენც გაუძღვებით. (კრუტეს ზორტყულებს. იგინის) ჰა, ჰა, ჰა. (ხელებს. ხმაურება ხსლავდება).

IX

სინათლე უკან ფრად აწველდა, სხის ქვეს. შორიდან მოსწანს ხალხს ბზბი. წინ კრუტოლდოვის ცოლი, ქალი, სამე და ვფო სტუდენტის მუნდლიში, ბოლოს კრუტოლდოვი მუშის ხალათით.

ბზბი. ვაჰა. ვაჰა, გაუმარჯოს თავისუფლებას!

კრუტ. (მხეწურდება ბზბის. ბზბი შეჩერდება). ამხანაგებო! მე მესმის ძახილი: თავისუფლება, მაგრამ სუსტია ეს ძახილი. ამხანაგებო, იყურეთ ისე, რომ მარტინს, იუპიტერის და სირიუსის მცხოვრებთ ესმოდეთ თქვენის გამარჯვების ძახილი. იყურეთ, ისე რომ შეინძრეს სამყარო, რომ თქვენი ძახილი მოიფინოს ქვეყნის სივრცეში და რომ არც ერთი ერის ენაში არ დარჩეს სხვა სიტყვა, გარდა ერთისა: თავისუფლება, თავისუფლება, თავისუფლება.

ბზბი. თავისუფლება, თავისუფლება, თავისუფლება.

კრუტ. და ბზბი (შოღან აყანსტენის ამ დაგვიასკენ, სადგ სდგას საქანს სკამი. მღვანან. Allons en fants de laaaa..

კაენის ძენი! — სურ. გროტგერისა.

(სინათლე, ბზბის ხმა სწყდება, კრუტოლდოვი ატყდება, შუაში დას დაქა).

X

ლაქია. ოს ლმერთო, ეს რა მოსვლია მით აღმატებულე-
ბას. (სიბუბს სსიიუესს უყანა ფრდა დაშეგუღაა. კრუტოუზღოფი
ზის დიანსუ ვიგუნდართო, ვარსკვლავით და ორდენებით. სი-
ნაეს. სიზმარში ვერის, შიანბენს იმასთან ლაქია და ფრთხილად
არევეს). თქვერო აღმატებულეზავ, გილიციეთ თქვერო აღმა-
ტებულეზავ!

კრუტ. (სიზმარში თითქოს იხრჩობო). თავისუფლება, თავი-
სუფლები!

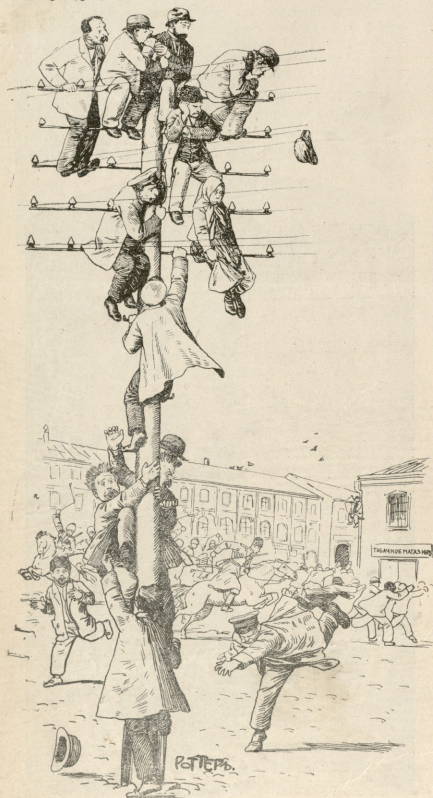
ლაქია. თქვერო აღმატებულეზავ! (შეზოდიან ცოლი, ქალი
სიქე და გოგო).

XI

ცოლი, ქალი, სიქე და გოგო. რა დამართნია, რა მო-
სვლია?

ლაქია. სიზმარშია.

ცოლი. (კრუტოუზღოფს ხელთ შეეხება). გილიციე მონ
აღწი, გილიციე!

კრუტ. (აღვიძებს) ეს რა არის? როგორ? ეს შენ? (ქალს)
შენც? (სიძებს). შენც? (გას). შენცა? (თვალგს შიიფშენცეს)
არა, თქვენ მართლა თქვენა ხართ?

ცოლი. რასაკვირველია, კმაზა, გონს მოდი

კრუტ. (აღვიძებს). მოიცა, მოიცა. მე? ნამდვილად მე ვარ?
(ხელს მოსივამს). ვიკუნდირი მაიცია? ვარსკვლავი? ვლადი-
მერი? აბა, შიბხართ, შიბხართ რაღა!

ყვადანა. რა თქმა უნდა, რა თქმა უნდა. მაშ სხვაფრიც.
როგორ იქნება.

კრუტ. აი ის... წითელი... ხომ წითელი არა მაქვს რა
ვაკეთებული.

ცოლი. სრულებით არაფერი. ვერ გამოგია სიიდან გ-
მოიგონე.

კრუტ. არა მჯერა, არა, არა მჯერა, სარკე. ჩქარა მომი-
ტანეთ სარკე. (ლაქია მოსწევს სარკეს; უძქვარის. სიამაყნებით
ამოაქუნთქვებს) ჰოო, მაშ მე მართლა მე ვყოფილვარ...
მაშ სიზმარი ყოფილა... მავრამ რა გამოვცადე... რა დამცი-
რება.

ცოლი. ჩემო მეგობარო, წავიდეთ ვისადილოთ. წვენი
მოტანილია.

კრუტ. მოიცა, დღეს რა რიცხვია.

სიქე. ცხრამეტი

კრუტ. ხვალა?

სიქე. რა თქმა უნდა, ოცი იქმნება.

კრუტ. მართლა, ნამდვილად?

სიქე. ნამდვილად.

კრუტ. მაშ შევიძილიან ვისადილოთ. წადით, მე ეხლა-
ვე მოვილ. (ცოლი, ქალი, სიქე და გოგო გადიან). აკიმ, აქ მო-
დი. (ლაქია მიუახლოვდება). მე სიზმარში ვევიროდი რასმეს?

ლაქი. დიახ, ინებეთ ყვირილი, თქვერო აღმატებულეზავ!

კრუტ. რასა?

ლაქია. თავისუფლებას ყვიროდით.

კრუტ. სსსს, არც ერთმა აღმინაშა, გესმის, არც ერთმა
აღმინაშა არ უნდა იცოდეს ეს აბაივი...

ლაქია. მესმის, თქვერო აღმატებულეზავ!

კოტე ხახანაშვილი.

ჩიქაქორ-გამომცემელია ბლ. მ. შახნაძეაბაძე.